

A close-up portrait of a young man with dark hair and a serious expression, looking slightly to the right. The lighting is dramatic, highlighting his features against a dark background.

HANYA
YANAGIHARA

Do raja

Nová kniha autorky románu *Malý život*

DO RAJA

Hanya Yanagihara

DO
RAJA

Z angličtiny preložila
DARINA ZAICOVÁ

slovar

Copyright © Hanya Yanagihara 2022
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2024
Translation © Darina Zaicová 2024
Cover concept © Na Kim
Cover design by Stuart Wilson, Picador Art Department
Cover image *Iokepa, Hawaiian Fisher Boy*, oil on canvas painting
by Hubert Vos, 1898. Art Collection 3/Alamy

ISBN 978-80-556-5735-6

Preklad a vydanie literárneho diela podporil z verejných zdrojov
formou štipendia a dotácie Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť
v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými
a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho
informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Danielovi Roseberrymu
za podporu.

a

Jaredovi Holtovi,
vždy.

OBSAH

I. KNIHA

WASHINGTONOVO NÁMESTIE 9

II. KNIHA

LIPO-WAO-NAHELE 181

III. KNIHA

ZÓNA 8 353

I. KNIHA

WASHINGTONOVO
NÁMESTIE

Pred večerou chodieval na prechádzku do parku – niekedy aj desať ráz čo najpomalšie prešiel dokola, inokedy pridal do kroku, rýchlo sa vrátil domov do svojej izby, a prv než znovu zišiel dole k stolu, umyl si ruky a napravil kravatu. Dnes mu však pred odchodom mladá slúžka pri dverách podávajúc rukavice povedala: „Pán Bingham prikázal, aby som vám pripomenula, že na večeru prídu aj vaša sestra s bratom.“ Odvetil: „Dobre, Jane, ďakujem, že ste mi to pripomenuli.“ Akoby mu to načisto vyfučalo z hlavy. Dievča sa mierne uklonilo a zavrelo za ním dvere.

Keby bol pánom svojho času, určite by pridal do kroku, no uvedomil si, že, naopak, spomalil a počúval, ako v chladnom vzduchu vedome klopká opäťkami po dlažbe. Deň sa takmer chýlil ku koncu, obloha nabrala tmavofialový nádych, pri ktorom si vždy s lútosťou spomenul na svoj pobyt na školskom internáte, keď pozoroval, ako okolo všetko potemnieva a kontúry stromov sa mu rozplývajú pred očami.

Čoskoro sa zozimí, on sa však obliekol naľahko, no aj napriek chladu kráčal ďalej, len si tuho prekrížil ruky na prsiach a vyhrnul golier na kabáte. Sklonil hlavu a prechádzal sa – zvony už dávno odbili päť –, po piatom okruhu sa s povzdychom obrátil a zamieril severným smerom po chodníku späť domov. Keď vyšiel po úhľadných kamenných schodoch, vchodové dvere sa otvorili, a prv ako k nim prišiel, sluha sa už-už načahoval za jeho klobúkom.

„Ráčte do salóna, pán David.“

„Ďakujem, Adams.“

Pred dverami do salóna zastal, niekoľko ráz si uhladil vlasy ako vždy, keď znervóznel – pri maľovaní či čítaní si občas naprával neposlušnú šticu, keď premýšľal, a pri čakaní na ďalší ťah po šachovnici si zas podchvíľou ukazovákom letmo šúchal pod nosom. Znovu si vzdychol a potom konečne rázne, sebavedomo otvoril obe krídla dverí, hoci práve ráznosť a sebavedomie mu, samozrejme, chýbali. Všetci naraz sa k nemu obrátili ľahostajne: ani sa nepotešili, ani ich svojím príchodom nevyľakal. Akoby hľadeli na stoličku, hodiny či šál prehodený cez diván, skratka na niečo, čo už toľko ráz videli, až im to pripadalo ako dôverne známa kulisa postavená na javisku dávno pred vyťahnutím opony.

„Zase neskoro,“ poznamenal John, kým David vôbec stihol otvoriť ústa. Vyznelo to však priateľsky, nezdalo sa, že by sa John chcel hádať, hoci pri ňom človek nikdy nevie.

„John...“ David potriasol bratovi ruku, nevšímajúc si tú zádrapčivú poznámku, a potom aj jeho manželovi Petrovi. „Eden...“ Na pravé líce najprv pobožkal sestru a potom aj jej manželku Elizu. „Kde je starý otec?“

„V pivnici.“

„Aha.“

Všetci chvíľu len tak bez slova stáli a David sa znovu cítil v pomýkove v prítomnosti svojich súrodencov, akoby si oni traja Binghamovci bez starého otca nemali čo povedať, či skôr nevedeli ako nadviazať rozhovor, akoby ich nespájala spoločná krv ani minulosť, ale starcova prítomnosť.

„Náročný deň?“ spýtal sa John. David naňho zagánil, no brat sa naklonil k fajke a David nevedel odhadnúť, kam tou otázkou mierí. Inokedy, keď zapochyboval o Johnových skutočných úmysloch, stačilo, aby sa pozrel na jeho manžela Petra – ten toho veľa nenarozprával, zato jeho výraz tváre zakaždým vypovedal zaňho; David si často vravel, že tí dvaja by dobre fungovali ako jeden dorozumievací celok: Peter by pohľadom a výrazmi tváre objasňoval Johnove slová a John by vysvetľoval všetky

letmé úškrny, úsmevy a chmáry na Petrovej tvári. Tentoraz však Petrova tvár Davidovi v ničom nepomohla, pripadala mu ľahostajná ako Johnov hlas, a tak musel odpovedať, akoby jeho milý braček otázku vyslovil bez bočných úmyslov, hoci pravdepodobne tým naozaj nemyslel nič zlé.

„Ani nie,“ odvetil. Úprimnosť, s akou tie slová vyslovil, tá čistá bezprostrednosť a pravdivosť sa nedali prepočítať – v izbe znovu zavládlo ticho, dokonca aj John sa možno cítil trápne, že sa na niečo také vôbec spýtal. A David sa ako vždy uchýlil k tomu, čo za podobných okolností občas robieval, čo však situáciu zvyčajne iba zhoršilo – začal vysvetľovať, snažil sa opísať svoj deň: „Čítal som...“ Uf, našťastie sa ďalej nemusel ponížovať, lebo do salóna vošiel starý otec. Aha, našiel ju! V starcovej zdvihnutej ruke sa na znak víťazstva vynímala tmavá vínová fľaša s hrubou sivou vrstvou prachu – cestou do salóna prikázal Adamsovi, aby ju hneď otvoril; dnes sa trochu zabavia, pri večeri si dožičia trochu vína. „Pozrimeže, kto prišiel, kým som hľadal tú prekliatu fľašu. Aké milé prekvapenie!“ Starec sa usmial na Davida a potom sa rýchlo obrátil k ostatným, aby svojím úsmevom potešil všetkých prítomných a zároveň naznačil, aby ho nasledovali k jedálenskému stolu k spoločnej každomesačnej nedeľnej večeri. Sadli si na svoje zvyčajné miesta za lesklým dubovým stolom: starec za vrchstôl, David po jeho pravici, Eliza napravo od Davida, John po starcovej lavici, Peter naľavo od Johna a Eden zaujala miesto na konci stola. Ako inokedy, aj teraz sa spolu tlmene nezáväzne zhovárali o novinkách v banke, o Elizinom štúdiu, o deťoch, o Petrovej a Elizinej rodine, zatiaľ čo vonku vo svete to dunelo a vrelo: Nemci postupovali čoraz hlbšie do Afriky, Francúzi si presekávali cestu Indočínou, bojovalo sa dokonca aj neďaleko od nich v Kolóniách – strieľanie, popravy obesením, telesné tresty, obete... hrôza čo len pomyslieť, nehovoriac o tom, že k tomu dochádzalo tak blízko... no nič z toho, to-bôž udalosti z bezprostrednej blízkosti, nesmeli narušiť atmosféru pri večeri u starého otca, celú tú jej hodvábnu poddajnosť s obľými hranami – ba aj morský jazyk bol pripravený tak majstrovsky, že ho stačilo nabráť ponúknutou lyžicou a kosti samy od seba povolili pod jemným

tlakom príboru. Napriek tomu, či, naopak, práve preto, bolo také ťažké zabrániť, aby vonkajší svet prenikol dnu. Pri dezerte (zázvorovo-vínovom kréme vyšľahanom dohľadka ako mliečna pena) si David v duchu kládol otázku, či sa aj ostatní zamysleli nad tým, že ten vzácny koreň niekto našiel v Kolóniách, vykopal ho a priviezol k nim do Slobodných štátov, kde tú vzácnosť napokon za drahé peniaze kúpila ich kuchárka. Koho prinútili, aby koreň vykopal? Z akých rúk pochádza?

Po večeri sa presunuli do salóna, Matthew servíroval kávu a čaj, a keď sa starý otec nebadane pomrivil v kresle, Eliza vyskočila zo stoličky a navrhla Petrovi: „Stále ti chcem ukázať v knihe obrázok toho zvláštneho morského vtáka, o ktorom som ti minulý týždeň rozprávala. Sľúbila som si, že dnes naň nezabudnem... Starý otec Bingham, smiem?“ Starec súhlasne prikývol. „Samozrejme, dieťa moje.“ Peter vstal a spolu s Elizou odišli ruka v ruku zo salóna. Eden hrdo hľadela za manželkou, lebo tak dokonale zapadla do ich rodiny, že vedela vycítiť, keď Binghamovci chceli zostať sami, a diskrétno sa vzdialila. Eliza mala ryšavé vlasy a tučné končatiny, a keď prechádzala salónom, sklené ozdôbky na obrube stolových lúčok sa triasli a poskakovali, zato v situáciách ako táto si počínala obratne a ľahko, čo Binghamovci vedeli oceniť.

Teraz sa konečne porozprávajú o tom, na čo starý otec Davida upozornil už v januári, s príchodom nového roka. A tak mesiac čo mesiac tú chvíľu napäto očakávali a zakaždým po spoločnej každomesačnej večeri – po Dni nezávislosti, po Veľkej noci, po prvom máji, po starcových narodeninách, po všetkých príležitostiach na spoločné stretnutie – sa tej téme vyhli, zato tentoraz, v druhú októbrovú nedeľu, na to konečne príde reč. Aj ostatní to okamžite pochopili a znovu sa zhromaždili; vrátili sa k tanierom a tanierikom s nahryznutými koláčikmi, k poloprázdny šálkam čaju, povystierali si nohy a narovnali chrbát – všetci okrem starého otca, ten sa, naopak, zavrtal tak hlboko do kresla, až zavrzgalo.

„Pokladal som za dôležité, aby som z vás vychoval čestných ľudí,“ po krátkom tichu prehovoril staryc. „Viem, že iní starí otcovia by sa o tomto so svojimi vnúčatami nerozprávali, lebo by to považovali za nevhodné,

alebo by sa usilovali vyhnúť možným hádkam či sklamaniam, nech mladí s handrkovaním počkajú, kým sa starí nepominú. Lenže ja nepatrím medzi takých starých otcov, ani som medzi nich nikdy nepatril, preto podľa mňa bude najlepšie, keď to poviem na rovinu. Nemyslite si...“ Odmlčal sa a prísne na každého z nich pozrel, „... že túžim vidieť vaše sklamanie. A že vám to konečne poviem, znamená, že som sa v spomínanej záležitosti už definitívne rozhodol. Bude to moje posledné slovo a o tejto téme viac nemienim debatovať. A dnes vám to poviem práve preto, aby ste v budúcnosti predišli nedorozumeniam a kadejakému čachrovaniu. Moje rozhodnutie si vypočujete z mojich úst na vlastné uši, nedozviete sa ho zo zdrapu papiera vo Francesinej kancelárii odetí v čiernom. Zrejme nikoho z vás neprekvapí, že svoj majetok mienim rozdeliť medzi vás všetkých rovnakým dielom. Samozrejme, zdedíte aj osobné veci a peniaze po rodičoch, no rozhodol som sa, že medzi vás rozdelím aj zopár svojich cenností, o ktorých si myslím, že potešia vás aj vaše deti. O tých sa však dozviete, až keď sa pominiem. Na vašich budúcich potomkov čakajú peniaze. Pre všetky vaše terajšie deti som založil sporiace účty. Eden, jeden samostatný pre Wolfa aj pre Rosemary. John, jeden aj pre Timothyho. A rovnakú sumu som odložil aj pre tvojich budúcich dedičov, David. Firma Bratia Binghamovci ostane v správe dozornej rady a výnosy sa rozdelia medzi vás troch. Každý z vás dostane miesto v rade. Ak sa rozhodnete, že svoj podiel vo firme predáte, zaplatíte vysokú pokutu, svojim súrodencom budete musieť ponúknuť predkupné právo za zvýhodnenú cenu a predaj bude musieť odsúhlasiť dozorná rada. S každým z vás som sa o tom už rozprával. Takže v tejto súvislosti by vás nemalo nič zaskočiť.“

Starec sa znovu pohniezdil v kresle, a aj oni sa pomrveli, lebo si uvedomili, že teraz im starý otec konečne prezradí tú veľkú záhadu, a vedeli, uvedomovali si, že aj starec vie, že nech už sa rozhodne akokoľvek, niekoho z prítomných nepoteší. Otázka znela koho.

„Eden,“ prihovril sa starý otec vnučke. „Ty dostaneš dom pri Frog's Pond Way a byt na Piatej avenue. John, tebe dám statok v Lakspure a dom v Newporte.“

Vzdych akoby sa zachvel a zhustol; všetci vedeli, čo to znamená: dom na Washingtonovom námestí ostane Davidovi.

„A tebe, David,“ nenáhlivo povedal starý otec. „Nechám dom na Washingtonovom námestí a domček v Hudsoni.“

Starec pôsobil unavene, hlbšie sa vnoril do kresla – pravdepodobne sa naozaj cítil vyčerpaný. V izbe zavládlo ticho. „To je všetko. Tak som sa rozhodol,“ uzavrel. „Chcem, aby ste s tým všetci nahlas súhlasili.“

„Áno, starý otec,“ svorne zamumlali. David sa trochu naklonil a dodal: „Ďakujem, starý otec.“ A aj John s Eden sa spamätali a poďakovali.

„Rado sa stalo,“ odvetil starec. „Dúfajme, že ešte niekoľko rokov potrvá, kým Eden zbúra môj milovaný zrub pri Frog’s Pond,“ usmial sa a Eden mu úsmev opätovala.

Nikto nenamietal, a tak sa večer skončil. John zazvonil na Mathewu, aby zavolať Petra s Elizou a dal pripraviť drožky. Potom si potriasli ruky, pobozkali sa na líca a rozlúčili sa – návšteva sa pobrala k dverám, obliekli si kabáty a vzali šály, zababušili sa do šatiek. Inokedy tie nudné úkony sprevádzali oneskorené hlučné poznámky o jedle, rôzne pripomienky a kusé zabudnuté informácie zo života mimo domu, tentoraz sa však všetko odohralo potichu a narýchlo. Petrovi a Elize sa na tvári usadil ne-trpezlivý, no zhovievavý a chápvavý výraz, ktorý si rýchlo osvojil každý, kto sa k Binghamovcom priženil či vydal. A potom konečne všetci odišli, keď po poslednom kole objímania a lúčenia, do ktorého minimálne nako, ak už nie z úprimného srdca, zahrnuli aj Davida.

Po nedeľnej večeri si David so starým otcom zvyčajne v starcovom salóne dožičili buď jeden pohár portského, alebo druhý čaj, prípadne spoločne prebrali uplynulý večer – vymieňali si drobné postrehy či, úprimne povedané, klebety; starý otec možno o čosi uštipačnejšie, ako by sa patrilo vzhľadom na jeho vek či povahu: Nezdal sa ti Peter akýsi vyčerpaný? Nepripadal ti Edenin profesor anatómie načisto neznesiteľný? Zato tentoraz, len čo zatvorili za sebou dvere a David so starcom doma opäť osameli, starý otec vyhlásil, že sa cíti unavený po takom dlhom dni, a pobral sa hore do posteľe.

„Dobre,“ súhlasil David, hoci nikto nečakal na jeho súhlas. Aj on chcel byť sám, aby porozmýšľal o uplynulom večeri, a tak starého otca pobožkal na líce, chvíľu postál vo svetle sviečok pri dverách domu, ktorý mu jedného dňa bude patriť, potom sa obrátil, požiadal Matthewa, aby mu hore priniesol ešte jednu porciu zázvorovo-vínového krému, a vyšiel po schodoch do svojej izby.

Nepredpokladal, že zaspí, a naozaj, dlho, možno aj niekoľko hodín ležal v posteli, uvedomujúc si, že sníva a zároveň bdie: cítil naškrobenú posteľnú bielizeň a vedel, že od takej polohy (poležiačky so skrčenou nohou) ho na druhý deň bude bolieť stuhnuté telo. Napokon pravdepodobne zaspal, lebo keď opäť otvoril oči, medzi závesmi presvitali tenké pásiky svetla, z ulice sa ozýval dupot konských kopýt a okolo dverí izby chodili hore-dolu slúžky s vedrami a metlami.

Pondelky mu pripadali pochmúrne. Zobudil sa so zvierajúcim pocitom úzkosti z predchádzajúcej noci – zvyčajne sa usiloval vstať zavčasu, dokonca skôr než starý otec, akoby sa potreboval presvedčiť, že aj jeho strhne prúd každodenných činností, ktoré väčšine ľudí vyplňali život, že aj naňho, tak ako na Johna, Petra či Eden, čakajú povinnosti alebo sa aj on niekam ponáhľa ako Eliza, že ho nečaká len ďalší prázdny deň, ktorý si sám musí niečím vyplniť. Niežeby si nemusel plniť nijaké záväzky – bol čestným predsedom charitatívnej nadácie rodinnej firmy, schvaľoval platby jednotlivým osobám či na určité účely, ktoré vo všeobecnosti viedli k ďalšiemu spisovaniu rodinnej histórie – na podporu revolučných bojujúcich na juhu a charitatívnych spolkov zabezpečujúcich ubytovanie a združovanie utečencov, pre skupiny podporujúce vzdelávanie negrov, na podporu spolkov pre opustené a zanedbané deti, pre ľudí vzdelávajúcich masy úbožiacov, ktorí dennodenne priplávali k brehom krajiny, na podporu národov, s ktorými sa ten či onen člen rodiny niekedy stretol alebo sa mu ich pri nejakej príležitosti ulútostilo a chcel im

pomôcť. Jeho úloha sa však obmedzovala výlučne na odsúhlasovanie šekov či mesačných výkazov príjmov a výdavkov, ktoré jeho tajomníčka – pohotová mladá dáma Alma – najprv predložila firemným účtovníkom a právnikom. Stačilo, aby David ako jeden z Binghamovcov na spomínané doklady dopísal svoje meno. Okrem toho, ako každý slušne vychovaný mladý človek pomáhal ako dobrovoľník: balil gázu, obvazy a bylinné masti pre bojovníkov v Kolóniách, štrikoval ponožky pre chudobných, raz týždenne viedol hodiny kreslenia v ústave pre siroty, financovanom jeho rodinou. No spomínané práce a činnosti mu mesačne v hodinách zaberali zhruba týždeň a po zvyšok času si pripadal osamelý a neuzitočný. Niekedy akoby len čakal na zavŕšenie svojho osudu, na sklonku dňa si s povzdychom ľahol do postele s pocitom, že sa prehrýzol ďalším kúskom života a o krôčik sa priblížil k jeho prirodzenému koncu.

Zato toho rána, naopak, uvítal, že sa zobudil tak neskoro – stále si nebol istý, čo si má o udalostiach z minulého večera myslieť, a tešil sa, že bude môcť o nich premýšľať s jasnou hlavou. Zazvonil na slúžku, aby mu priniesla vajcia, hrianky a čaj, naraňajkoval sa v posteli pri čítaní novín: ďalšia čistka v Kolóniách, o podrobnostiach sa mlčalo; rozhorčený článok výstredného filantropa známeho príležitostnými radikálnymi názormi (opätovne žiadal o udelenie občianskych právomocí pre negrov žijúcich v Slobodných štátoch pred ich založením); dlhý článok – za deväť mesiacov už deviaty – na počesť desiateho výročia dokončenia Brooklynského mosta a jeho prínosu pre mestskú obchodnú dopravu, tentoraz pre zmenu s veľkými, podrobnými nákresemi vysokých stožiarirov týčiacich sa nad riekou. Potom sa umyl, obliekol a vyšiel z domu – Adamsovi zakričal, že sa naobeduje v klube.

V ten chladný slnečný deň ho pokročilé predpoludnie nabíjalo radosťou, čulou energiou. V tej pomerne skorej hodine ľudí ešte vždy naplňalo nadšenie a nádej, že dnes sa život možno potešujúco zvrtné vysnívaným smerom, že nečakane zbohatnú či možno konečne ustanú potýčky na juhu alebo sa im na večeru ujdú dva plátky slaniny namiesto jedného – čas zatiaľ nepokročil natoľko, aby sa všetky ľudské nádeje opäť

rozplynuli. David sa nevybral nijakým konkrétnym smerom, šiel, kam ho nohy viedli, potom odbočil doprava na Piatu avenue, pričom cestou kývol hlavou kočišovi, ktorý pred stajňami koniarine priväzoval hnedáka.

Dom na Washingtonovom námestí... Dúfal, že teraz, keď sa nachádzal mimo jeho múrov, sa na ten dom bude vedieť pozrieť nezaujato. Lenže ako? Z troch binghamovských súrodencov tam prvú polovicu detstva neprežil nikto, tým poctili veľký studený farský dom hore na severe, západne od Park Avenue. Všetci traja ho však navštevovali pri každej významnej udalosti, ako predtým ich rodičia, a až neskôr, keď im nečakaná choroba vzala otca aj matku, sa tam presťahovali. V rodičovskom dome museli zanechať každý kúsok papiera či látky, všetko, v čom by sa mohla ukryť blcha, čo sa muselo a dalo spáliť. David sa pamätal, ako plakal pre zbožňovanú bábiku z konského vlásia a starý otec mu sľúbil, že dostane novú. A keď potom všetci traja vošli do svojich izieb v dome na Washingtonovom námestí, našli v nich celý svoj predchádzajúci život znovu stvorený do najmenších podrobností: všetky svoje bábiky a hračky, prikrývky a knihy, koberce, šaty, kabáty aj vankúše. Naspodku erbu firmy Bratia Binghamovci stálo *Servatur promissum* – dodržať sľub – a David so súrodencami si vtedy uvedomili, že tie slová sa týkajú aj ich, že starý otec istotne dodrží sľub – a naozaj, za tých vyše dvadsať rokov opatery ho ani raz neporušil.

Starec dokonale zvládadal novú situáciu svojich vnúčat a David si na obdobie po smrti rodičov spomínal ako na viac-menej okamžitý koniec smútku. Prirodzene, jeho súrodenci aj starý otec to zrejme vnímali inak – starec predsa stratil svoje jediné dieťa –, ale Davida načisto ohúrilo, s akou istotou a neochvejnosťou (vtedy mu to tak pripadalo) pre nich starý otec to hotové kráľovstvo vybudoval, a dlhé roky si nevedel ani len predstaviť, že to mohlo dopadnúť aj inak. Akoby starec už od ich narodenia počítal s tým, že raz ho ustanovia ich poručníkom, že jeho vnúčatá sa presťahujú do domu prispôsobeného rytmu jeho života, a nie že sa to raz nečakane pritrafí. Neskôr akoby v tom už beztak priestrannom dome pribúdali ďalšie a ďalšie izby – akýmiś zázračným spôsobom sa

v budove odrazu zjavovali celé krídla s novými priestormi, aby Davida so súrodencami mohli prichýliť, akoby miestnosť, ktorú neskôr pokladal za svoju izbu (a tak ju vnímal dodnes), vtedy niekto jednoducho vyčaroval, lebo David ju potreboval, a nie že ju len prerobili z toho, čím bývala predtým (zriedka používanou druhou obývacou izbou) na to, čím napokon bola. Starý otec neskôr vravieval, že práve vnúcatá dali jeho domu zmysel, bez nich by to bolo len more izieb, vďaka čomu aj oni, dokonca aj David, verili, že do domu na Washingtonovom námestí, a teda aj starému otcovi do života, vniesli niečo rozhodujúce a vzácné.

David sa domnieval, že každý z nich trochu ten dom považoval za svoj, no odjakživa sa mu páčila myšlienka, že je to akési jeho vlastné zvláštne útočisko, miesto, kde nielenže žije, ale kde vždy nájde pochopenie. Až ako dospelý si občas uvedomil, ako zariadenie domu pôsobí na ľudí mimo rodiny: ako vkusná zbierka exotických artefaktov, ktoré si starý otec priniesol z ciest po Anglicku, Európe, dokonca aj z Kolónií, kde chvíľu pobudol počas krátkeho príméria. Väčšinou však v Davidovi stále pretrvával dojem z detstva, keď celé hodiny chodil z jedného poschodia na druhé, vyťahoval zásuvky, otváral skrinky, nazeral pod posteľ či divány, zatiaľ čo hladká drevená dlážka ho chladila na holých kolenách. Jasne si spomínal, že ako chlapec raz predpoludním ležal v posteli a pozoroval pás slnečného svetla, padajúci dnu cez okno, keď mu prebleslo hlavou, že vlastne aj on patrí k tomu domu – a ako ho tá myšlienka upokojila. Dokonca aj neskôr, keď nevládal vyjsť nielo z izby, tobôž z domu, keď sa jeho život scvrkol na pobyt na lôžku, dom stále vnímal ako útočisko, ktorého múry ho ochraňovali pred hrôzami vonkajšieho sveta a zároveň mu poskytovali aj oporu. A teraz sa dozvedel, že ten dom mu jedného dňa pripadne, tak ako on jedného dňa pripadne domu, a odrazu mu to miesto prvý raz pripadalo ťaživé ako pasca bez úniku, zdalo sa mu, že ten dom si ho privlastnil, tak ako si on David privlastnil ten dom.

Myšlienky mu vírili hlavou celou cestou na Dvadsiatu druhú ulicu, a napriek tomu, že dávno stratil chuť zájsť do klubu – chodieval tam

čoraz zriedkavejšie, lebo sa vyhýbal bývalým spolužiakom –, hlad ho napokon zahnal dnu. Objednal si čaj, chlieb a klobásy, rýchlo sa najedol a potom opäť zamieril na sever, prešiel celý Broadway až po južnú časť Central Parku, potom sa obrátil a zamieril späť domov. Na Washingtonovo námestie prišiel až po piatej – obloha znovu potemnela tým osamelým lilavým tónom –, ledva sa stihol prezliecť a dať sa do poriadku, keď začul, že o poschodie nižšie starý otec debatuje s Adamsom.

Neočakával, že by sa starec o udalostiach z včerajšieho večera zmienil pred služobníctvom – aj keď s Davidom neskôr spolu osameli pri poháriku v salóne, starec stále rozprával iba o banke, o zážitkoch z uplynulého dňa a o novom klientovi, majiteľovi početnej lodnej flotily z Rhode Islandu. Potom sa zjavil Matthew s čajom a piškótovým koláčom s hrubou vanilkovou polevou (kuchárka dezert ozdobila kúskami kandizovaného zázvoru, vedela, že David tú sladkosť zbožňuje). Starý otec zjedol svoju porciu narýchlo a do poslednej omrvinky, zato David si príliš nepochutnal – horel zvedavosťou, či sa starec zmieni o včerajšom podvečernom rozhovore, a dával si pozor, aby sa mu nepošmykol jazyk, aby neprezradil svoje zmiešané pocity a napokon nevyznel ako nevďačník. Starý otec si dva razy potiahol z fajky, ani na Davida nepozrel a povedal: „Chcel by som s tebou ešte čosi prebrať. Včera pri toľkom vzrušení to, pochopiteľne, neprichádzalo do úvahy.“

Konečne sa naskytna príležitosť, aby David starému otcovi znovu poďakoval, no starec len mávol rukou s dymiacou fajkou. „Nemusíš ďakovať. Dom pripadne tebe. Koniec koncov, veľmi na ňom lipneš.“

„Áno,“ zajachtal. Zbožňoval svoj domov, no opäť ho premkol ten čudný pocit z popoludnia, keď si cestou späť cez niekoľko ulíc lámal hlavu nad tým, prečo ho predstava, že ten dom zdedí, nenapĺňa šťastím, prečo sa cíti zmätený. „Ale...“

„Aké ale?“ začudoval sa starec. Zagánil naňho s čudným výrazom na tvári, a tak David, vystrašený, že pôsobí pochybovačne, rýchlo dodal: „Robím si starosti pre Eden a Johna.“ Starec znovu mávol rukou. „Eden a John to chápu,“ namietol. „Netráp sa.“

David sa usmial. „Starý otec, ani ty sa pre mňa netráp.“ Starec mlčal. Obidvaja sa pri takom prehnanom klamstve, ktoré sa nedalo poprieť ani zo slušnosti, cítili rozpačito.

Starý otec napokon prerušil ticho: „Prišla ti ďalšia ponuka na sobáš,“ povedal. „Od slušnej rodiny, od Griffithovcov z Nantucketu. Začínali síce ako stavitelia lodí, no dnes vlastnia celú lodnú flotilu a aj malý lukratívny obchodík s kožušinami. Pán sa krstným menom volá Charles a je vdovec. Býva so sestrou – aj tá už ovdovela; spoločne vychovávajú jej troch synov. Cez obchodnú sezónu sa zdržiava na Myse, v zime býva na pobreží. Osobne tú rodinu nepoznám, v meste však majú úctyhodné postavenie – horlivo sa zapájajú do tamojšej samosprávy a brat pána Griffitha, s ktorým sa so sestrou delia o rodinnú živnosť, stojí na čele cechu obchodníkov. Majú ešte jedného súrodenca, sestru, tá žije na severe. Pán Griffith je najstarší zo štyroch súrodenčov. Ich rodičia ešte žijú; s obchodovaním začali jeho starí rodičia z matkinej strany. Ponuku na sobáš poslali Frances po svojom právnikovi.“

Cítil, že musí niečo povedať. „Koľko má rokov?“

Starec si odkašľal. „Štyridsaťjeden,“ odvetil neochotne.

„Štyridsaťjeden!“ vykrikol David prudšie, než mal v úmysle. „Prepáč,“ ospravedlnil sa. „Štyridsaťjeden...! Taký starý!“

Starec sa pousmial. „Ale čoby,“ chlácholil Davida. „Podľa mňa nie je taký starý. A ani ostatní si to nemyslia. Ale *je starší*, ako vravíš. Minimálne starší než ty.“ A keďže David mlčal, dodal: „Dieťa moje, vieš, že netrám na tom, aby si sa oženil, keď nechceš. No hovorili sme o tom a prejavil si záujem, inak by som tej ponuke vôbec nevenoval pozornosť. Povieť Frances, že si odmietol? Alebo vám dohodneme stretnutie?“

„Mám pocit, že som len na ťarchu, starý otec,“ zamumlal David.

„Kdeže, chlapče,“ upokojoval ho starec. „Nie si na ťarchu. Ako som vravel, ani jedno z mojich vnúčat sa nemusí oženiť či vydať, ak nechce. Popremýšľaj o tom. Nemusíme hneď odpovedať.“

Odmĺčali sa. Od poslednej ponuky na sobáš a vôbec od toho, že oňho niekto prejavil záujem, naozaj uplynulo niekoľko mesiacov – možno